

Bo Clausen & Karen Sørensen

VI SKAL ALLE SAMMEN VÆRE HER

Syv film om inklusion i skolen

Inkluderet.dk

2016

Arbejdsmateriale til film 4:

Faglig inklusion gennem læringsmålstyret undervisning

Medvirkende: Lærer og elever på Hasle Skole, Oslo

Baggrund

Inklusion er også et didaktisk anliggende og i skolesammenhæng er barnets oplevelse af inklusion i høj grad et spørgsmål om det oplever at have et fagligt udbytte af det, som foregår i timerne. Det er afgørende for barnets oplevelse af at høre til, at han eller hun føler at kunne følge med og også kan bidrage med noget til den fælles sag, hvad enten det måtte være dansk, matematik eller de andre fag, man har i skolen.

Vi ved fra forskningen, at den største effekt på barnets udbytte af undervisningen er en undervisning, der er tilrettelagt således, at barnet kan evaluere sit udbytte i forhold til tydelige mål for, hvad han eller hun skal have lært. (Hattie, 2013) Jo tydeligere og jo lettere forståelige læringsmålene er for barnet, desto bedre kan barnet i faglige vanskeligheder relatere sig til dem og vide, hvad der skal læres. Omvendt betyder uklare læringsmål, at kun de børn, der i forvejen er fortrolige med skolens koder og dygtige til selv at kunne forstå, hvad det faglige går ud på, lærer noget. Uklare mål for, hvad børnene skal have lært virker derfor ekskluderende.

I Danmark har vi i mange år haft mål for undervisningen – Fælles Mål – som har været udgangspunktet for lærernes uddannelse i fagene og forfatternes didaktisering af undervisningsmaterialerne. Men erfaringerne viser, at dette er ikke nok til at BØRNENE forstår, hvad de skal lære. Fælles Mål – også de nye – er for abstrakte til at børnene forstår dem. Det er derfor nødvendigt at omformulere læringsmålene fra voksensprog til elevsprog.

Nordmændene har i flere år arbejdet med at gøre læringsmålene til en komponent i selve undervisningen. I Norge – hvor det kaldes vurdering *for* læring – opstiller læreren vurderingskriterierne sammen med børnene i timerne. På den måde kan læreren inddrage børnenes forforståelse, tilføje det nye og sammen med børnene opstille de meget konkrete kriterier, som skal være opfyldt, så barnet kan sige, nu har jeg lært det eller det mangler jeg at lære. På den måde bliver det enkelte barns nærmeste udviklingszone meget konkret. Børnene kan evaluere hinandens arbejde og det er enkelt for læreren at give feedback til børnene med gode råd om det næste, de skal fokusere på. Herfra stammer begrebet "vurdering *for* læring", i modsætning til vurdering *af* læring.

På basis af erfaringerne fra Norge og uddannelsesforskningen kan der opstilles seks nøglestrategier for god, inkluderende undervisning (Heckmann, 2013), (Heckmann, 2013b), hvor alle børn oplever, at de har et udbytte:

- Tydelighed og struktur i undervisningen
- Tydelige mål (læringsmål, som eleven forstår)
- Evaluering som en del af undervisningen
- Involvere eleven i egen læreproces
- God feedback
- Fokus på progression

Centrale udsagn i filmen

Faglige overvejelser:

JEG vidste, hvad de skulle lære. Men jeg var ikke så bevidst om at fortælle dem, hvad DE skulle gøre og lære

Elever, som har svært ved at følge med og som måske ikke er så interesserede – for dem, er det lettere at få stillet en opgave, der er så konkret.

Jeg har elever, som ikke er glade for at skrive. De synes, det er svært at få sætningen ned på papir. Jeg synes, det bliver lettere for dem, når de får en helt konkret opgave.

Vurderingskriterier:

Eleverne er med til at formulere vurderingskriterier for målet. Så kan de bedømme deres egne præstationer.

De kan gå tilbage og se: "Har jeg fået det hele med?"

Når de er færdige og skal vurdere sig selv, er det nemt at opdage, at de måske ikke har husket det hele, fx at lave afsnit eller skrive stort bogstav efter punktum.

Det kan hjælpe dem til at rette deres arbejde. De er i en skriveproces.

Feedback:

Læreren beder om feedback på sin egen undervisning: "Er der spørgsmål, før I begynder at skrive?"

"Har jeg forklaret det godt nok?"

Læreren spørger eleverne: "Jeg vil gerne vide, om kriterierne hjalp jer til at løse opgaven?"

Individuel feedback, fx i form af to stjerner og et ønske. "Eleverne er vilde med det, så jeg tror, det betyder meget for dem at få en god tilbagemelding. Jeg tror, at "ønsket" hjælper dem på vej videre."

Arbejdsspørgsmål

- Hvordan ville en plan for din undervisning se ud, når eleverne er aktive i opstilling af vurderingskriterier og bliver bevidste om mål for deres læring?

- På hvilken måde kan undervisningen foregå, så eleverne bruger selv-evaluering og makkerevaluering?
- Hvordan kan kollegaer inden for et fag, fx matematik, hjælpe hinanden med at omskrive Fælles Mål til læringsmål, som børnene kan forstå?
- Vælg et kompetencemål fra Fælles Mål i et fag og omskriv det til en progression i elevsprog
- Hvorledes kan skoleledelsen understøtte lærernes arbejde med at opstille læringsmål for undervisningen?

Lene Heckmann har i forbindelse med sine bøger "*Den gode time*" og "*Den gode vurderingspraksis*" udarbejdet et konkret redskab til lærerens vurdering af egen (læringsmålstyrede) praksis.

Bøgerne er udgivet på forlaget Dafolo – www.dafolo.dk - og vurderingsmaterialet er frit tilgængeligt på det website, som er bygget op om materialet. Vi henviser til materialet her:

[Vurdering af egen praksis – Den gode time](#)

[Vurdering af egen praksis – Den gode vurderingspraksis](#)

Vi skal alle sammen være her

Syv film om inklusion i skolen

© Bo Clausen & Karen Sørensen, 2016

Filmene er produceret af Batavia Media ApS for Inkluderet.dk

Stillfotos: Aida Riberholt-Rischel ©

Materiale og film er produceret med støtte fra Undervisningsministeriets Udlodningsmidler.

Film og materiale kan gratis hentes på webstederne: www.emu.dk og www.inkluderet.dk

Kopiering af filmene er ikke tilladt. Kopiering af det skriftlige materiale kan frit ske til brug på skolen.

Alle rettigheder til film og materiale tilhører filmproducenten og forfatterne.

Inkluderet.dk I/S

Solbakkevej 12

4180 Sorø

Tlf. 20545083 eller 21188925

Mail: bo@inkluderet.dk eller karen@inkluderet.dk

Web: www.inkluderet.dk

Inkluderet.dk er et partnerskab mellem Karen Sørensen og Bo Clausen om at skabe mere inklusion i dagtilbud og skoler gennem praksisnær konsulentbistand.